IPEPA LO HLANGA.

THE ZULU NATION. WEEKLY NEWSPAPER.

ITENGO, 30. PIETERMARITZBURG, NATAL, FRIDAY, APRIL 25, 1884. Vol. III.—No. 142.

Ipepa lo Hlanga.

Aprili 24, 1884.

LEADER.

Akungabazeki ukuti mingi elaker wa lokukala kwe "Pepa lo nga" uclasclejwayele ukuzwa , silokonane sekukala kwalo— epeza, linxusa, libonga eMsus- i ngenza yo Hlanga ukuti sebidlalekile ukuba lelolizwi ele jwayelekile lise layangapi. piso isikati kalokunje so- gena odabeni olunjengalolo bangemva kwezipitipiti ezazi a lavela ilizwi eMsuno lokuti uvele ukuTula jakati kwalo ze elingapeuisi kwe Duku —Mkulu Nkilande. Neubala nati samkela lokoknyalezwa— lelolizwi kolwake. Nali ambil kwawo wonke:—sageina rupete nnecumango. No- benzi wokwetekelela abantu iti inkonzo. loko kube ikakulu kubaziswa izinto okuweleke ba bazenze naloko okuweleke o bangakwenzi. kanke u so wanga Ngisi ungokulukelele ye: Kepa ungalo nje wasekwa niteto okuweleke ukuba iwe yibo bonke abantu ngoloko okufunekayo. Kasikala to dlunngi namuha ngoba anamhla lisengu "Mehlo da" ngakokoke siti izwe mali le amehlo libbekisise kweli-

AKOSI KUMALO NO GULE.

si ke namhla nje sexolile in- go ziyanambita. Kulamasom- ngatakosi a dhlulile si e eswelwa chamka nama- na nabazukulu : kwati a lapa esi Lu ngwini sa. "Bheka okusekabenilako" ge sinewelana nje ukuti i kunga bekwenzenjani. Sati genza yenkulumo engasenhla ti sati kuvela lutu, lusekona e kahlelwa yinbongolo esifu- ; hai sehlileka. Sabuleka wo sekati sengena simalela ziswa serwa "Bhemlwelu, Lu embedu," sati kazi mumtano u- ni woneni : kanti kuzokwenzi- kuhle.

la imizi yase Driefontein, dee, ne Edendale yimizi ese- , kwa minimni ipalala inikosi u Mbusi efana ukuba kapalal- nikosi. Yaqala kwa Zulu ya- la yabuya isinqugweje : yayin- di nalapo yaqala manikwane ; iqawe elikulu u Mumnzana Mr Kambule, eseknte namhla wapalala umkosi wokulomisa wosi yako-mkulu amaziduko ne- a empini yama Ngisi-ma- n. Kepake okoMomoyi ubo- ukuti kuhle loko kuvele ku Mbusi. Bala site silsona yase ivunule impi sekuhuli ku blakwa kona e Msuno esi Godhleni sma- Kosi no Kumalo no Gule betsho ngozulu eliewatile i NTSEJI aba- yamkeliswe kwetu-ukulu. Babe lapo ao Chief S. Mini, Sergt.- Major Kambule, Messrs. Micah Kunene, Jabez Molife, Matthias Msane, John Mümkulu, Hezekiah Kumalo, Lazarus Xaba, Stephen Xaba, Simon Kumalo, no Ludroff Umdaweni. Kambe ubutatana ukuveza indaba ezakudumywa ko Mkulu obala nakwa Zulu okwaku- kulumywe yi Nkosi kwakungabi yinala kuse kube kutsho yona yati makushunyayelwe izwe lonke ; esi- ngakutsho tina siti nanku ke esi- kubongayo u Mbusi ezwane nabo bonke abantu bake. Futi ngazwi- nye silsonga ukwamkeleka kwabo kalde ku Mbusi kwetu-Mkulu nase- ma Kosini apete indaba-zempi. Bagoduke ncikuku itemba laloko ababe kulandile. Siyabonga ka- kulu.

Izwi elibuhlungu nelili qiuso nali. iNkosi Kumalo ivale lisile-ngenxayobudala, ukuti nonxa kungati ngobudala angabe esalson- ana namaKosi ayakululala ngaso- nonke isikati ewntobele u Mbuso ka-Kingi nesedumbu sake. Ekol- wa futi va kwaloku kuhlala ukuti isayakubonana eliweni eliz- ayo. Yatsho yaqeda indeda yemi nyaka.

ISIFUNDO.

Izifundo zyafung aniswa kuzo zonke indawo siyakolwa ukuti nomhlanjo u Chief Nini usifanene isikundhla sake ukuti asike pam bili kodwa singa neno kuma Ko-i Kumalo no Gule. Sitsho loko uje.

I. KONGOLO.

Sekuse duze kakulu ukuhlan- gana kwe Kongolo, osokungati inizi ingahlangana ilungise izindaba : futi ibaze izindhlebe ukwamkela izindaba ezashunyayelwa nga Mhlali omkulu opete indaba zonke zamazwe ka nKosi Edwardi we siKomkosa ezingapandhle kwe Nkilande, owa shumayela kuba tunywa lo Kongolo.

Siyetemba ukuti konke abanezi ndaba bozitumela ku Mhlali we Kongolo mnuje ukuze azihlele kusetnanje, kungabiko maputu- putu uma sezi lakwe pambi ko nhlangano. Kumbalani ukuti nga- lonunyaka iya eGilsuti (mvoti).

IZITELENJA (ABAMEMELI),

Sike sabona kwesibaziyo so Rev. A. S. Mümkulu waseXopo: Mr. J. Tak-Gumede wase Upper Tugela : Chief C. Lutayi, wase Georgedale : Mr. James Nkehli, Mrs. Pamla no Miss Pamla, base Temlemi, Jere- miah Ndimande wase York : Mr. Amos Mtyali, wase Impolweni ; Chief Matiwase nselo nkolo. Iwake base Ndwedwe.

REV. J. CONJWA.

Inkunzi nonxa ingeyomunye u- mqulu, uma ilhonga kalde batoka alafana selsyitshayela amakwelo, beli tshiwiyo! tshiwiyo! Lomfoka Conjwa ufike lapa njengokwaliwa kwa ba Pandisi base Weseli yi Con ference wafika kwabikela ukuba ufikile. Esefikile kukona umse- benzi omuhle awenzayo, nase wen- zile. Njengokuba singena zifuba nje tina, sisatihlebela ukuti nge- lizayo imisebenzi yake siyakuyi qa- puza nguma ganu, siti wenze ukuti nokuti. Pambili m'foka Conjwa ayihlatshwa mvusi.

SIYATSHWELEZISA.

Siyatshwelezisa emzini wonke ngalelipepa lanamhla nje ukunga- lungi kwalo. Isizatu saloko ukuba insimbi bezingekahlelwa kable, nokufakisiswa endaweni zazo ezi- lungileyo ; ngakoke sinokwetemba ukukulu ukuti ipepa lesonto elizayo liyakubangenso kakulu ngoba siya- kuba sesilungisile ukuma kwezin- simbi no nushini.

UMFI U JOSHUA DHLAMINI.

Akusiko ngaso sonke isikati ekumnandi ukususa indwangu etuneni lendoda, eyayingeyenani kangaka, nokwembula izilonda zalabo abazalanana nayo eyayitandeka kakulu kako : kodwa ngokuzitola okukulu siecla ukuba sitetelelcke sikulume ngalenhlanzi yakwa Dla- mini eyakanya kwaza kwaba se- kupeleni. Esna Ngisini in-loda kayiEakwakunyenezikali, nemisebe- nzi, noduno lwayo, etuneni ; kodwa konke loku kusala kushumayela imisebenzi yayu ngasezulu. Umfi ukuba ngokuzitola impau zake zokngcina ekona cuhlabeni. Ube ukukanya endaweni abehleli kuyo e Driefontein, siti e Driefontein ukuze kwazeke isikundhla kodwa ukuuzi woma nse Kirkintilloch enye yezindawo zalendawo engasenhla. Siti ube yisibane ngoba ube ngumfanekiso wobukolwa. Ubeu- gumtutuzeli waba kotwayo, engumxolisi wabatukelayo— engumzimazisi wabalula cubete isikuuba sokudaluzi kulo bonke abahlujekayo. Kanti okungapezu kwako konke wafa engu myeni— noyise olungileyo. Peze kwe Pulpit ubengu inpostoli wopobo ezaziya ndaba e Zilungileyo njengomunto ozitandayo, futi akulunga indaba azaziyo ukuti zinelwe ukuba yisiminya ngolunye usuku. Ehlalaldela ngokumuntu omnkele amapiko okufunyelela e Jerusalema wayakusandalela ekayeni letu elitsha—wahamba—ke lomnnzane elizayo. Imisebenzi yake emihle iyakulandela iyakuba ngaofakazi ngesuku elukulu. Hai ukuba kuhle kokunuuka kwalec tembia lise NKosini!

INDABA ZEWZE.

INkosi u Edwardi wesi Kombisa uteh- kola'amalusto emikuubi ayi 8000 no om- laimbati bemhlala e ahahlamu, etafeni lase Marsa e Malta. Kutiwa wabokeka kahle kakulu. INkosi yeha itsisebhiyile isigo- dhlo isavabanhle chamhele kwelase Itali, lapo intokozo ibenkulu kakulu ukubona, eMNwana. Sashiya ukuzwa ukuti isuke yaya e Naples.

—o—

Amantombazanyana amabili asesi ayakosi eli 15 ale elwa ngodwendhli instamlamu ku Commercial Road, ezanto naye, alshopane kwaza kwaba yikona loko kungaveli nehlelwa ipolisa, kwaza kwa- jutana onunye undlisa otshaywe zindhloni zokuboua isifaane sibusana, wabaleka kuvkulu wase kwapelebenzi. Alunguza ngombolo esvalelwe, kutiwa indaba ahlutshwa yileku alasti lutambo.

—o—

Bagalile ke—"Liti i Merery" sesizwe ngokuba tina obuluyelele pambi kwenkosi yase nkantolo esi nnfana nyeke umeleze- nzi wageuka nje ngoba ufuna ukutola umfula wesina ovveleku Rul umende akazi ukuba uza kuschenebani.

—o—

Kolunye uhlangoti lwe pepa kuyaku- fanyawa izazise semhlaba emfule oteng- wena pepo Mosse Allison no Hime-lezo Mnosi. Akuvunule osapelo ukuba umuntu ale ngaze ngapambile kokuba nesipetshane okutiwa ngesuke, ngoba nempela ngenuna esefuhatela kuleli ela- kiweyo uvanisa ukuchiya intandane ezesabekeya. Nantsele inhlanhla. Ko- sala nuka sclesele.

—o—

Okwamanhlo nje inhlhlala inhlekiwa kwabangakayibonisisi kahle ngitsho ngoba ongaboniyo okwenzekayo. Ka- kwazi kahle ukufanisa isimo salantu ukuba sinjani—ngitone ngelinye ilanga inkehlitela inkulu (Kulaka Kopelesheni) lihleli lihleta emsebenzi lapo kuhlalale kona alantu isiti "Aa ! ngikangeza umzekula ngafa yindhlela, seloku kuzile angisenge ngesuke nonkome. Pe, ikula sebeniwa i Nkosi. "Tata ija le hau- wenzinja isi nima ai kalde mali kamina yini au yenzani "yatalaya zokehlisi ifunyana lahleka jezulu ngokupatima kwesi.

—o—

Amabic la asemamile sibona izaziso zami ezingevele emapepeni angange- amdhla, keja kungako kuhle kakulu uma atengwa apatwa kahle ngengoku- kufasele ukuba ujalo ; kodwa ungafu- manise kwesinye isikati selaba nga- mgeiyalela o zogati ulekwa etala una kubasiwe. Angasi ukuba nbanuku lobu alantu bakiti labanikwa nkugoko yini kakwendulo kwakungalantu alungima mono.

EZE CHURCH.

EKA M. M. FUZE.

Kukona ukwahlukasi nokuyamlana ukukalo jakati kwesimbla ehiiya "Church of England," nelitiwa "Church of the Province of South Africa." Bo- mayasia nona umhlope inhlwabeza engaka ayinenkuba, nokuruba kwayo kumvumela nje ukuba alaye esse kuse loku kona manjalo. Ligelesi ngokuti u Natal afuna ukuba ayatwe ; omnye wase Natal afuna ukuba ayatwe kakokuti.

Natal ngenxalaba zako zokufundisa. Kute uba bazalwane u Solanta, njenge- nteto wa'England, walanga e Nkantolo enkulu ya e Nhlukukuhlpetsheya. Lapo ke u Kwini, es' elubekwe zi Nduna zake eziskulu, wamlakla u Bishop Gray wokela u Solanta. Wamkuyisela esikundhlani sake sokubusa i Bandhla lase Natal. Ukulahlwa loko kwamazwa 'ntliziyo 'nhi u Bishop Gray, walesezimseka unfundisi antanday o, u Mr Macrorie, wala un. Bishop wase Maritzburg, kona czanpose lazana no Solanta, Kwenza kunjalo njalo wata watshona u Solanta ngo 1869 kuni ngekungale. Emva kwaloko kwaba kuknsi e Bandhlesi lase Church of England ukuzuza osuuye unBishopo esikundhlesi sika Solantu otshonileyo, ngenxa yokuba kakona u Bishop Macrorie opete i Bandhla lase Maritzburg elibizwa ngokuti "Church of South Africa." Kodwa noko kwanjalo njalo i Church of England lalimi lejinie njalo, alixunanga ukuhlulwaba nokulandela elase "Church of South Africa, waza wenuka walishiya u Bishop Macrorie, kwangena u Bishop Baynes, lejinile njalo. Bandhla lase Church of South Africa, kambe, libuswa un Bishop omkulu wase Capetown, linje- nge lase Roma, elibuswa ngu Pope kanti elase Church of England libuswa ayi Nkosi yama Ngisi, laja kugeina kon izindaba zibo zonke ezisukila. Inkantolo "Nkulu yelinge esitiwa "Privy Council." Kulapo ke lapa kuni kona ukwahlukana kwalawa na Bandhla.

[Isayakxusayekiwa]

UMTETO WABANTU.

Njengaloko kungena i Bandhla nje kukona i Bill elizakungenisiwe e Mka- ndhlwini ngo Mfuso elijeze umteto wokubusa abantu. Owona upambili owokugqubula "Incwadi yomteto wa Bantu" opete ukujezisiwa kwesizwe nesna yisipi isizinda esake abantu esite sasuka ajazamisa ako konukuba inza bepuka umteto ngokubamba isikdesi, futi nokuje- ajesa noma nguwupi umuntu ote uma eyibona ihloma wahlonga ngandhle kwe- zwi elivela ku nkosi'ekulu u Mfuso, noma bekewa eloye isala.

Lomteto wenziwa ukweqeseta noku- qinisa isimiselo sonteto we 18 ka 1891, esigunyaza incwadi yomteto wabantu, ekucatyangwe futi ukuba kuswelekile ngengaloku kwanda izimpi pakati kwa- bantu, nokulekuni obenekuyo ukufuna inxukufuseka abufakazi beshuinya ka- bantu, bokusondeza isekesi, futi loku kwenziwa ngokuba kupondwe ukuba kuvinjelwe isikati lapo kubonakala ukuti kukona izijojisitana nokungatsiti osuku- vanile kwalatile pakati kwesizwe selabe, uma kungecezeka, kupunisele epi, nalu- kuji okusenkweyisa amandhla ka Nkosi okulungeldhlomsitikati. Litiki Times of Natal' anxa selibekaelalo: "Besingata- nla kuteto nilihlab kancane kaloku kuti emlawezi yokuhlalisa imalusa cesane- engelihlale cesehuni nimbili somqe- ndwe" ngalamezala ngondiwe, kubekwe bijezisi sekutetshwa ngengandhle kwe- nhlalo, kumuntu osepande ukwenza okuti, sone zihlalo zalmarukelayo, esi- ngaka ayinenkuba, nokuruba kwayo kumvumela nje ukuba alaye esse kuse loku kona manjalo. Ligelesi ngokuti u- mnumzi wase Natal afuna ukuba ayatwe

IZINDATYANA.

Kutiwa INkosikazi yo Mbusi Lady McCallum isivile e Transvaal.

Kutiwa—Uyalala—salayisile nambla sukuqunsha emzeyeleko kutiwa yi "Sto- ckdhla" kasati ke bakiti ngoba nazen- ta sikubona eyeta nje kanti yikona kugala ngalo loko ; nxe ngeloko nje sin- gaba nga sako nokuzekhanisa kodwa loku. Kutiwa sisarele e Mandawa.

Kutiwa Bayala-reshe Indaatine le- nemfliyi amapolisa ayalo-reshe kati kusati utswini—utswini nkulala abese- fikile kodwa ingebenge amsala nkulu, lingeke livele lapo singakona. Kutiwa— Ezamantombazana sekukona nezaman- to mfazana, osekubonakala nje ukuba sesependakecimikayekete lamantombazana. Kazi ukwapasheni uti inkomo sezilalapi loku onina sekahlelele lalalasutwana.

Kutiwa—Ubaiati—Kufuseka alatuti be Pepa lo Hlanga lube si 10,000 kasingenqala sekuba amanto ngala ngaso isihlano salafundi mana emnnye kodwa kuzanezeleke ishumi amanto emnnye.

Kutiwa ziyeseka kamfoka Kumalo u Sol ziyeseka silibbekisa e Bhemlwelu- kwelase Satu lapo eyaku cesbenzisa inhlanzvo kona. Besbenambita ngoba lesinewe ukuti ngale amasekwe Kubuti e Mzambati : sesisala silwanje imilomo nje siti, ngoba-nhlende Kumalo nalapo nyakesa, inkomo ilesibe, ilesibe.

Kutiwa-uvusilcu Mbusi uvumile ukuba kutatwe enafasekisa wesizwe yaso sonke inhlotshwa esibeshwayeku ngeneni kwase Jobe. Lesifanekiso le- situyelwe e ofisi kasenggyi elise Mgungundhlovu ukuba sikodise. Pela loku kwenzelwa ukuba umuntu angaeni ehi una ojile. Lokuke kwenzelwa ente- kweni wesi s enentelwesi yase Jobe : "Bas ops"

Kutiwa — Utintte ilesibu zonke. Omnye wasitaladi obenga mbali wo- mnye wemgodi yase Josi, sinake nanse 2000 ngesuo empape zake zingeka nga- muki. Iona libe buye.

Kutiwa Bapase ebegqili. Kwe- lana Tshaina inhlhala ukuhle lelidli kangangokuba enkwesi okutiwa kwa- ngesi abesilosanga bapase ebegqile nke- lakeke indhlala kari lapa kiti kobas- jani ngenikati ase December!

Kutiwa usuba ngalo u Mfuselisi u Lucela (Rev David Russell) wase Kipa nyakuvela inhlanganiso zokubonanyela e Dandi esentweni kwe nkosikazi kaya kuhlangowa ngalo isonto Rio ilyele kazi u Satana yena wabuhlangenga nalako!

Usuhlangano osukulu wama Wesli okutiwa yi Conference uhlanga e kwa Kotsoni (Queenstown) kwelase Kobosi sikuluma nje dapa sihlell kona ase Kumalo izinkwe.